

Poloma: Kotindi Siosi pa:ta: yaapo peao tapaeyeke wapee

¹ Koda:na: hone pa:la: ekina: Ita: Yesu Ketisona: aposolo hali hano la:la: hali I Poloma: make nika: kame Timodima: make tapaasopa: wape doe. Mo Kotindi da pa:ta: Koda:na: siosi pa:ta: make mo Akaya kenke pa:ta: hala: Koda:na: wanda:hali pa:ta: alope:me. ² Nika: Apa: Koda:ma: make Tekehali Yesu Ketisoma: make iki pa:ta: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki make puki lopa:na:asa:eki make kina:e.

Poloma: Koda: pa:ta: keiyae leekeeki

³ Niki paeyaoma: mo Koda: nika: Tekehali Yesu Ketisona: Apa: pa:ta: keiyae lomana:e. Ipikita: pa hameke a:ta:ma: homa:la: Apa: hata: mo tamba: mina:la: ekita: ipiki pa:ta: yama: ipu hala:me. ⁴ Ipikana:ma: nika: ka:nda:manu minoloma: pa:ta: tamba: mu hala:me. Pa ekipeke ipikana:ma: niki tamba: mia:eki muma: ekita: mo mandane ka:nda:ma: homa:la: wanda:hali tamba: miomono pa:la:me. ⁵ Nikita: mo hande Ketisona: tandamanu putu poloma: tupa: kone Ketiso pa:ta: yama:ta: Koda:na: aneke tamba: mina:la:eki putu poloma:me. ⁶ Tanda noma:ka:na:ta: kota: kotota: ika: tamba: mina:la:eki make pa:ta:la:la:eki make minoloma:me. Nikita: tamba: mia:ka:na:ta: kota: iki make tamba: mina:la:me. Do hau manuma:ta: mo nikana:ma: minoloma: homeke haupiki tandamanu ikana:ma: make minelemeeki pa:ta:ta: mo homu pea hata: kima: na homa:la:eki anakema:

daena: lelimikie. ⁷ Koto ekina: iki pa:ta: nika: hone ti laaloma: ekita: ota: hone yaapo yaapo na uluma:me. Ikana:ma: nika: ka:nda:manu telipa mineleme ekina:ta: ikana:ma: make nika: tamba: mina:la:eki minoloma: ekita: putupa minelememe laa hone witoloma:me.

⁸ Kame tonuo nikana:ma: mo hande Eisia kenke pa:ta: muma: ka:nda:manu iki pa:ta: pa hone u tiaaluekema: hone pa:la:me. Mo niki manda wia: ka:nda: manuta: tieke hombeleke make ka:nda: tieke pia: ekima: nikita: do kenkena: hanāla: na pia:me hone uma:me. ⁹ Niki pa:ta: homena:e ala: pita: amba: la: wiki nono pia:me. Pate doeki pia: ekita: nikana:ma: nika: homeke na ti lake pa mo homa:la:eki mea tiao hala: Koda: pa:ta: homeke hone tulaamono pia:me. ¹⁰ Dupiki ota: hoke paala:piki homa:la: ekimanu pa:ta: ipikana:ma: niki tamba: mia: ekina:ta: nikana:ma:ta: niki paa tamba: milieke laa nika: honeta: ipiki pa:ta: tulaaloma:me. ¹¹ Kutupa make niki tamba: minolo yeni peasome ekima:ta: ipikana:ma: niki pa tamba: mina: lelimikie. Koto ekina:ta: nikina: piteleme yeni paeyaota: hombo pealieke. Kutupa Koda:ma: niki epeaalieke. Koto ekina: wopuma: nikina: Koda: pa:ta: keiyae lelimikie.

Pulueke laa la: wieke ekita: paa topo piekeeki

¹² Nika: honema: ota: hau pelememe laa peneme yaasekena: ta:na:ma: homoloma: ekita: dupae. Nika: pitoloma: hau paeyao pa:ta:ta: Koda:ma: kita:la: yakopiki hau make tikitiki piki hau make pitoloma:me. Dupiki hau manuta: do kenkena: hone u lenkena: peaasa:eki pa:ta: na a:pa:la:me. Pate mo Koda:na: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:

ekima: homeke puma:me Dupiki haumanu puma:
 ekita: mo wanda:hali paeyao pa:ta: puma:pate
 pa iki pa:ta: homeke hone wopu witolo hata:
 puma:me. ¹³⁻¹⁴ Nikana:ma:ta: ikana:ma: yata:polo
 hata: hone ulu pelemeeki homeke laa tapaa-
 soma:me. Ikana:ma: nikita: hosiki siki hone
 uluma:pate yaka hone pa:la: ekima:ta: ikana:ma:
 nikita: hone wopu wilimikie. Pa ekipeke mo
 nika: Tekehali Yesuna: Natena:ta: nikana:ma: ik-
 ina: ta:na:ma: homolo poloma: tupa: ikana:ma:
 make nikina: homeke hau kone pilimikie.

¹⁵ Ita: doeki manuna: hone lenkipa: witolota: iki
 yaapo peao epeaena: honema: iki handolo ipu-
 luekema: hone pambao ua:me. ¹⁶ I mo Diudia
 nane pua:peke ekina: tamba: mina:la: ekimanu
 ma:nda: iki pa:ta: muluekema: yaka hone pambao
 witolota: mo Ma:sedonia nane yopulu make pa
 la:ka:la ipulu make iki handa: tia ipulueke hone
 ua:me. ¹⁷ Doeki hone pambao witolota: iki pa:ta:ta:
 Ita: hone topo topo pu halo some hone wimipe.
 Ima: yaka hone pambaasota: mo kenke hauna: I I
 alo hata: aoma aoma make dia:ma:ma dia:ma:ma
 pita: homeke dina: lo halope. ¹⁸ Ota: Koda:ma:ta:
 ota: pi homeke lo hala: ekina:ta: Ima: iki pa:ta: la:
 ua: ekita: mo aowe make dia:me pi yaapo na la:
 ua:me. ¹⁹ Pa ekipeke mo Yesu Ketiso Koda:na:
 Eiyeke hande Sailasima: make Timodima: make
 Ima: make iki pa:ta: hande waloma: hali ipikita:
 aowe make dia:me hali dia:me. Ota: dia:ya:la:pate
 ipikita: ota: Koda:na: Aowe homekee. ²⁰ Pa ekipeke
 Koda:na: pi la: ula: ekimanu paeyaota: ipiki pa:ta:
 yama: Aowe la:la:me. Koto ekina:ta: Koda:na:
 biki tieke wina: loluekema:ta: nika: Kutu pina:e.

Keiyae pita: Yesu Ketiso pa:ta: yama: aloma:me.
²¹ Koda: ipikana:ma: homeke niki iki ameḷe Ketiso
 pa:ta: tunaaloma: ekima:ta: nika: da:ta:la: ekita:
 ota: wia haloma:me laa hone lenkipa wiomono
 ala:me. ²² Koda:ma: kone niki maḷeke lila:me.
 Ipikana:ma: ombu nikita: ipika: ekiē laata: ipika:
 tombo niki pa:ta: ula:me. Koda:ma: mo niki pa:ta:
 ka:la: Holi Sipitidita: ipika: wetepena: kulu pa:la:
 ale paeyaona: titina: tombo ka:la:mee.

²³ Koda:ta: yaka wekitisi hali lonoe.
 Ipikana:ma:ta: yaka honeta: hone ula:me. Ima:ta:
 iki ka:nda: kia:peke yeketa: Kotindi nane pao na
 poa:me. ²⁴ Nikana:ma:ta: ika: hone tulaalemeeki
 manuta: dupi dupi alo dia:me. Ikana:ma: hone
 tulaaseme ekita: amba: koto honkopu hao wia
 haleme handa:e. Koto ekina: nikana:ma:ta: iki
 ta:na:ma: homelemeeki mea a:paaluekema: iki
 ameḷe apa:tao e pokoloma:me.

2

¹ Koto ekina:ta: yaka hone witolota: ika: pukima:
 ka:nda: homaapa:na: pao na ipulueke hone ua:me.
² Pa ekipeke Ima: ika: pukima: ka:nda: homa:
 tiawa:ka:na: yoluta: ma:nda: epima: I ta:na:ma:
 homa: tiaalo pia:pe. Ota: mo hande ika: pukima:
 ka:nda: homawa: tapake homeke yolo pia:me.
³ Koto ekina:ta: Ima: koto tameiya: tapaowa:me. Pa
 ekipeke Ima:ta: iki pa:ta: a:pa yaka ta:na:ma: homa:
 tiaapeke ya:la: tapakema: kone I puki ka:nda:ma:
 homo tiaaseme laa laapa:na: alo pua:me. Ima:
 hone witolota: I ta:na:ma: homolo dina:ta: iki
 paeyao make ta:na:ma: homelememe. ⁴ Iki pa:ta:
 tameiya: tapaowa:ta: yaka puki ka:nda: tieke

pitolo hata: tanda tieke pia:me. Kutupa e wopu loa:me. Mo tameiya: tapaowa: ekina: teketa: ika: puki ka:nda:ma: homaaluekema: na pua:pate ikana:ma: Ima: iki pa:ta: pukima: homoloeki hone uemena:yeke pua:me.

Hoke hau pa:la: halina: hoke hau paeyaasa:eki

⁵ Ma:nda: epima: ma:nda: pa:ta: puki ka:nda:ma: homa: tiaeya: ekita: ipikana:ma: I pa:ta: na pia:pate iki paeyao pa:ta: ka:nda: putupa kia:me alome. Koto ka:nda: putupa kia:me pi alo ekita: Ima: mo some lombei piki tupa: hando lapeke yeke alome. ⁶ Iki wopuma: hande some dupiki tupa: panisi peaeme ekita: ana:e. ⁷ Ameta: epeke ekita: mo somema: ka:nda:ma: homolo hata: Ketiso mina:pa:laapa:na: iki paeyaoma: ipika: hoke hau pa paeyao epeke hau pina: sutiaapa:peke ya:la:me. ⁸ Koto ekina:ta: ikana:ma: ipiki pa:ta: ika: pukima: homelemeeki ota: peneme yaapa:peke laa honke alome. ⁹ Ima: iki pa:ta: koto tameiya: tapaowa: ekita: Ima: mo hande la handa:la:eki kua: ekita: ikana:ma: ekipa bepolaalimipe la handuluekema: pua:me. Kutupa ikana:ma:ta: hoto paeyao yaka alo ekimanu koto kone opua pilimio la handuluekema: pua:me. ¹⁰ Ikana:ma: hali ma:nda:ma: pa:la:eki pa paeyawaemeka:na:ta: kota: Ima: make pa paeyawalueke. Ma:nda:na: pa paeyaapeke ekita: Ima: pa paeyaapeke ya:la:me hone ua:ka:na:ta: kota: iki hoeyaapa:na:yeke Ima: Ketisona: leke popelekema: hata: pu halome. ¹¹ Kutu pu halo ekina: teketa: mo Sadanima: niki bepolaama:na: loa:me. Pa ekipeke nikana:ma:ta:

ipika: hoke hone pambao ula:eki manuta: amba:
hone uluma:me.

*Poloma: Dotoa:si da pa:ta:ta: hone ka:nda:ma:
homeekeeki*

¹² I mo Dotoa:si da pa:ta: Ketisona: Pi Seli-
apo waluekema: opolo puaata: koto pa:ta: pokolo
pua: eta: mo Tekehalima: amba: pota: wiayekeeki
handa: ua:me.

¹³ Pate Ita: pomo tieke pia:me. Pa ekipeke nika:
kame Taitasita: na handa: u hao loa:me. Koto
ekina:ta: Ima:ta: mo wanda:hali pa:ta: A:taloe laa
mo Ma:sedonia nane poa:me.

Ketiso pa:ta:yama:bepolaapa:pekeeki

¹⁴ Kutu pua:pate Koda: pa:ta: keiyae lomana:e.
Pa ekipeke Ketiso pa:ta: apa:tao haloma: ekima:ta:
Koda:ma: nikita: Ketisona: bepolaala: ekima:ta:
dipula wanda:hali leke sama: titina: hatuku
pu hala:me. Mo Ketiso hone wita:la: ekita:
Koda:ma: niki pa:ta: yama: e pokolo hata:
mo hande totopopiki ale putu pa:la: tupa:
kenke honiki paeyao pa:ta: putu pa:la:me.

¹⁵ Nikita: mo hande Ketisoma: Koda: pa:ta:
hala:la: totopopiki alema: handoloma:me. Koto
aleta: mo da:taasa: wanda:hali make alu pa:la:
wanda:hali anka:lopuna: putupu hala: alema:
handoloma:me.

¹⁶ Mo alu pa:la: wanda:hali
pa:ta:ta: wanda:hali lu homaasa: tandepeke
punkupiki alema: handa:la:me. Pate mo
detena:yeke pa:ta:la:la: wanda:hali pa:ta:ta:
mo wanda:hali da:taapeke ya:la: totopopiki
ale ipula: ekima: handa:la:me. Koto ekina:ta:
dupiki ka:nda:piki e pokaaluekema:ta: epita:

ana: pa:la:pe. ¹⁷ Nikita: mo hande mandane wanda:halima: Koda:na: pita: mo bisinisi pea:peke alesiki leke pu haleme tupa: na pu haloma:pate Koda:ma: niki tapaala: ekina:ta: nikita: Ketisona: e pokaasa: haliweki hata: ipika: pita: Koda:na: leke popelekena: tikitiki yao poko haloma:me.

3

Panake pina: e poka:la: haliweki

¹ Do alo ekita: nikana:ma: nika: kone biki pa mina:liake nono pa:la:pe. O mandane wanda:halima: piteleme tupa: mo biki epeaasa: tameiya:manu iki pa:ta: kiomonope o iki pa:ta: yama: miomonope. ² Dia:me iki kone nika: wape pea ula: tameiya:e. Paeyaoma: yata:pa hone wina:yeke ikita: nika: pukina: wape pea ula:me. ³ Ketiso ipika: kone do tameiya: lao niki pa:ta: tapaala: ekita: penemena: ula:me. Do tameiya:ta: halina: kikima: na laala:pate mo deto hala: Koda:na: Sipitidima: laala:me. Ipikana:ma:ta: mo toopi sasakena: na laala:pate wanda:halina: puki manuna: laala:me.

⁴ Nikana:ma: doeki alome ekita: Yesu pa:ta: yama: Koda: pa:ta: amba: hone baaloma:me.

⁵ Nikana:ma: ana:na: kone do eta: pokaalumeke pi lapeketa: ota: waleke ma:nda: na ula:me. Nikana:ma: pea:peke honkoputa: Koda: pa:ta: yama: ipula:me. ⁶ Ipikana:ma:ta: nikana:ma: do panake la: ula: pi pa:ta: e pokomono niki wele peaasa:me. Do panake la: ula: pita: mo wape pea ula: Lo Pi dia:ya:la:pate pa mo Sipitidima: peaasa:ekie. Mo wape pea ula: Lo pima:ta:

homa:la:eki mea ipula:pate pa mo Sipitidima:ta:
da:ta:la:eki kita:la:me.

⁷ Mo Mosesina: Lo Pita: toopi sasakena:
wape pea lao halea: dina:ta: Koda:na: paa
opolo epeekeme. Kutupa koto Mosesina: leke
popelekena: pia: paa:ta: paa alu putia pea:pate
kone honkopu wopu pia: ekima: mo Isulai
wanda:halima:ta: ipiki na handaake wimikime.
Mo homa:la:eki mea ipula: Lo Pita: ipika: e poka:la:
dina: dupiki paa pa:la:eki mea a:pa:peke ya:la:me
hone uma:ka:na:ta: ⁸ kota: mo Sipitidina: pita:la:
haumanu pa:ta: ipula: paa:ta: ekipiki paa tieke
pa:la:pe hone umana:e. ⁹ Mo hoke yenki mea
ipula: Lo Pina: hauta: ota: yole pia:pate pa mo
da:taapeke pa:ta:la:la:eki mea a:pa:la: ekita: ota:
lombei pikieki yole pa:la:me. ¹⁰ Nikana:ma: dupa
lapeke ya:la:me. Ame do ota: lombei piki paa wopu
pa:la: ekima:ta: mo amba: hande paa wopu pieke
ekita: alu pa:la:me lapeke ya:la:me. ¹¹ Kutupa mo
amba: hande nate leke hosiki hokuluna: pa wieke
ekina:ta: paa piekeme loma:ka:na:ta: kota: mo ame
do honiki na wiki ota: hao hala: ekina: paa:ta: ota:
lombei peaaake paa pa:la:me laa hone umana:e.

¹² Nikita: do hone tulao handeteke haloma:eki
wia haloma: ekima:ta: nikita: honkopu wopu
haloma:me. ¹³ Nikita: mo hande Mosesi tupa:
dia:me. Ipikana:ma:ta: mo Isulai wanda:halima:
ipika: leke popelekena: paa tieke pia:eki alu
paeya:eki handaama:na: yeke ipika: leke
popeleketa: dau sinkipiki ma:nda:ma: a:mbeeke
tupa: dia:me. ¹⁴ Ika: hone manuta: ota: a:mbao
pambeekeme. Kutupa a:pa ota: ame do natena:
make mo hande amba: Lo pi lao wieke bukamanu

yata:pelemeketa: ika: hone manuta: mo hande dau sinkipiki ma:nda:ma: a:mbaala:me. Ma:nda: epima: Ketiso pa:ta: tunaeya:ka:na: homeketa: kota: mo leke popeleke a:mbaala: dau sinkipiki ma:nda: mea baapeke ya:la:me. ¹⁵ Ota: ame do make mo Mosesina: Lo Pi yata:pelemeketa: mo dau sinkipikima:ta: ika: hone manuta: paa a:mbao hala:me. ¹⁶ Pate ana:na: mea baapeke ya:la:me. Pa ekipeke mo Baiboloma: Mosesi hotiolo hata: alota: Ipika: leke popeleke a:mbaala: dau sinkipiki mea bake hauta: ipiki Tekehali pa:ta: la:ka:la pea: dina: pia:me la:la: tupa: loa:me. ¹⁷ Koto Tekehali pa:ta:e la:la: ekita: mo Sipitidi pa:ta: konee la:la:me. Kutupa mo Tekehalina: Sipitidi hala: ale pa:ta:ta: kota: ka:la:pa: tapaasa: hau ula:me. ¹⁸ Kota: niki paeyaota: mo Tekehalina: pa:ta: na a:mbake nika: leke popelekema:ta: ipika: pa:ana: suu suu waloma:me. Kutupa koto homeke pa:ama: kone Tekehali hande Sipitidi pa:ta: yama: ipula: ekima:ta: nikita: mo hoto paeyao pa daeya:tiki pu hala: pa: tieke pa:ta: ipikima: handomono topo peao hala:me.

4

Kanake pa:ta: ti teke pambo ula:eki

¹ Koda:ma: a:ta:ma: homa tamba: mina:la: hali hata: niki do e pokomono ka:la:me. Koto ekina:ta: do e pa:ta:ta: ka:nda:manu ipula:pate niki ki hone na uluma:me. ² Nikana:ma:ta: mo a:mbaasa: haumanu make yaala:piki haumanu make hoe nane wina: loloma:me. Nikana:ma:ta: makeaasa: haumanu na pu haloma:me. Kutupa Koda:na: pi walolo hata:ta: ata:ka: peake tupa: na

walo haloma:me. Nikana:ma:ta: Koda:na: leke popelekena: hata: mo ota: pita: wanda:halima: opitolo hata:ta: epeke tupa: walelememe alo haena: peneme yao walo haloma:me. ³Nikana:ma: peneme yao waloloma: Pi Seliapota: ma:nda: pa:ta: a:mbao wia:ka:na:ta: kota: mo alupa:la: pota:na: polo peleme wanda:hali pa:ta: homeke a:mbao ula:me. ⁴Ikana:ma: hone na tulaasememe. Pa ekipeke do kenkena: hoke koda:ma:ta: ika: hone manuta: timba: la: pambaena: hala:me. Ipikana:ma:ta: mo ikina: paa peapeke paata: handaama:na: yeke sa:sa: pita:la:me. Mo Ketiso ota: Koda:ma: handeke halina: paa:na: mo Pi Seliapo pa:ta: yama: ipula:eki handaama:na: yeke pita:la:me. ⁵Nikana:ma:ta: nikina: na waloloma:pate pa Yesu Ketisota: Tekehalie laa nikita: waloloma:me. Kutupa Yesuna: hone pa:la: ekina: ika: pa hameke e pokaasoma: haliwekie laa waloloma:me. ⁶Mo amba: hande Koda:ma: alota: Mo timba: la: pamba:la: pa:ta:ta: mo paa pa:la: ekima: paa pina:e leeke homeke Koda:ma: kone mo paata: nika: pukina: paa peaya:me. Kota: pa:la: ekita: Koda:ma: ipika: paata: Ketisona: leke popelekena: nikana:ma: hone wiomonoyeke paa peala:me.

⁷Koto pa:la:pate kone do hande ota: epeke ti teke wita:la: ekita: pa nikita: mo hande pa baasa: kanake pa:ta: kone pamba ula:me. Kutu pieke hauna: teketa: mo honkopu tieketa: nika:eki dia:ya:la:pate Koda:na: ekie laa waluekema: pia:me. ⁸Nikita: hoto ma:nda: nina:ta: ka:nda:ma: homo haloma:pate ota: lu tumbaaso dia:me. Hoto ma:nda: nina:ta: hone eleke eleke u haloma:pate

nika: hone pua doka:tiki yaala: dina:ta: pa pina:e hone na u haloma:me. ⁹ A:nda: tunkuliki hali wopu halemepate nikita: yankeke ameḷe ombu haloma:me. Kutupa nate ma:nda: nina:ta: oni kenkena: lu lopao halemepate nikita: ota: na hoyo haloma:me. ¹⁰ Hoto paeyaota: nika: kenke lokena:ta: mo Yesuna: homeekeeki meatia pomu haloma:me. Pa ekipeke nika: loke pa:ta:ta: ipiki da:ta hala:eki handena:yeke loa:me. ¹¹ Yesuna: ekina: nika: hatia puluma: ale pa:ta: manuta: homa:la:eki teke pa:ta: hao haloma:me. Pa ekipeke ipika: deto hala: ekita: nika: do kenke loke pa:ta: handena:yeke pitoloma:me. ¹² Koto ekina:ta: homa:la: ekita: niki pa:ta: e poka:la:pate pa da:ta:la: ekita: iki pa:ta: e poka:la:me.

¹³ Mo Baiboloma: alota: Ima: pi loa: ekina: teketa: Ima: hone tulaowa: ekina: pua:me la:la:me. Nikana:ma: make homeke hone tulaasa: hauma: dupa aloma:me. Mo loma:eki manuna: teketa: nika: hone tulaoma: ekina: puma:me. ¹⁴ Mo hande Tekehali Yesu mea da:taeya: Koda:ma:ta: niki make Yesu taapu mea da:taalieke hone uluma:me. Kutupa iki ameḷe mandakena: ipiki hala: alena: hatuku pelieke. ¹⁵ Doeki paeyaota: ika: ekina: peaasa:me. Kutupa Koda: ipika: a:ta:ma: homa tamba: mina:la: ekima: wanda:hali paeyao pa:ta: pulu hata:ta: ikana:ma: make Koda: pata: paḷ wopu mina: keiyae ala: yenimanu haka:ta:pao pu halimikie.

Hone tulaasa:eki pa:ta: hala:eki

¹⁶ Koto ekina:ta: niki pa:ta: ka:nda:manu epena: kone ki hone na uluma:me. Nika: manda loketa: koke yomo yomo pita:la:pate nika: temokota: hoto

paeyao wamo pea:tiki pu hala:me. ¹⁷ Kutupa do hosiki pa ta:ka:li minoloma: ka:nda: manuma:ta: koto ka:nda: ota: lombeipiki pa u halopa:la: seliapo piki paā mea ipilieke. ¹⁸ Nikana:ma:ta: nika: leke wia haloma:eki manuta: mo lekema: handa:peke ale manuna: dia:ya:la:pate pa mo lekema: na handa:peke ya:la: ale manuna: pu haloma:me. Mo lekema: handa:peke ale manuta: nate leke hosiki sikina: ulu pa:la:pate pa mo lekema: na handa:peke ya:la: ale manuta: hoto paeyao ota: pa u halieke.

5

¹ Koto ekina:ta: nikana:ma: dupa hone uluma:me. Do nika: haloma: palai data: nika: kenke loke yalo hata: leisiya:ka:na:ta: kota: Koda:ma: niki hao hapeke da oli hepeni wialieke. Mo data: ota: ipika: kone a:eyaata: hoto paeyao pa hao halieke. ² Kutupa ameta: nika: we pamba:la: ekita: oli hepeni nanema: ipula: data: niki manda wina:e laa hone wotu witoloma:me. ³ Mo ekima: dau leke yamoma:ka:na:ta: nikita: loke dia:ya:la: wanda:hali na halumeke. ⁴ Niki do kenkena: palai da pa:ta: hata:ta: ka:nda:ma: homolo hata: wese lo haloma:me. Do ekita: mo nika: kenke loke mea baaluekema: dia:ya:la:pate nika: hone pa:la: ekita: mo hepenina:eki nikina: pambaena:yeke loma:me. Pa ekipeke mo homo hala: ekita: da:ta:la: ekima: da panda: meaka:na: bepolalieke. ⁵ Dupiki topo pulu pa:la: ekina:ta: Koda:ma: niki tikitiki yaasa:me. Kutupa ipika: Sipitidita: mo wetepena: niki kulu pa:la: alena: peneme yaasa: tombo ula:eki ka:la:me.

⁶ Koto ekina:ta: nikita: hoto paeyao hali au la hata: honkopu hao haloma:me. Nikita: do nika: lokena: da pa:ta: pa hata: kone mo Koda:na: da papate haloma:me laa hone uluma:me. ⁷ Pa ekipeke nika: da:ta:la: ekita: lekema: handa:la: ekima: dia:ya:la:pate hone tulaasa: ekima: homekee. ⁸ Nikita: hali au la hata: honkopu hao haloma: ekima:ta: nika: honema: do nika: lokena: data: mina:pa:lao mo Tekehali ame_{le}le oli da pua hao hawee hone uluma:me. ⁹ Pate nika: hone pa:la: hau paeyaona: titina: hau homeketa: dupae. Ame do haloma: da pa:ta: make oli polo poloma: da pa:ta: make mo Tekehali ta:na:ma: homaapeke hau homeke puluekema: taapo haloma:me. ¹⁰ Pa ekipeke niki paeyaota: ipikana:ma: pi yokaalu pina: Ketisona: leke popelekena: pua hapeke ya:lieke. Homeke homekema: ipika: mea:peke ya:la: ekita: ota: milieke. Ipika: kenke lokema: epekeeki o hokeeki pa:la:eki paeyao sikina: ana:na: kone milieke.

Ketiso pa:ta: yama: Koda:na: yankeke hasa:eki

¹¹ Koda: paala:ma: homa:peke ya:la: ekita: nikana:ma: hone uluma:me. Koto ekina:ta: nikana:ma:ta: mandane wanda:hali hone la:ka:laluekema: taapo haloma:me. Koda:ma:ta: nika: hau paeyaosiki hone wopu ula:eki yalo yaka honema:ta: ikana:ma: make ika: temokoma: I make hone witolo pelememe. ¹² Nikana:ma:ta: ikana:ma: nika: biki paa mina:liamena: loluekema: na taapoloma:pate pa ikana:ma: wanda:halina: leke popelekena: nikina: ta:na:ma: homolo hata: epeke pimanu la haloemena: yeke taapoloma:me. Dupiki hauta: mo halina: ota: hau mina:pa:lao

pa manda lokena: epeke hau handolo biki
 mina:liaasa: wanda:hali pa:ta: ana:na: hombo
 pealo peleme ekina: loa:me. ¹³ Nikita: kea
 tikitiki puma:ka:na:ta: kota: Koda:na:eki kone
 peaaso pitoloma:me. Make nika: honema:
 kesema: puma:ka:na:ta: kota: ika:eki kone peaaso
 pitoloma:me. ¹⁴ Ketisona: pukima: homa:la:
 ekima:ta: niki handeteke hala:me. Pa ekipeke
 nikana:ma: hone witolota: hali homekema:ta:
 paeyaona: homaeyekeme. Koto hauma:ta:
 paeyaoma: ipika: homa:la:eki putu pelememe.
¹⁵ Ipikita: paeyaona: homeeke ekita: pa mo
 da:ta haleme wanda:halita: ika: kone na halo
 pelemepate pa ikina: mo homa paa tiao da:ta:la:
 hali pa:ta: haena:yeke pa:la:me.

¹⁶ Koto ekina:ta: ameta: ma:nda:na: manda
 hauna: dupiki somee dupiki somee pi na
 aloma:me. Kenke hali tupa: mo nate ma:nda:na:
 Ketisota: dupiki somee o mukutu piki somee
 loma: ekita: ameta: kotoeki ota: pa na aloma:me.
¹⁷ Ma:nda: epita: Ketiso pa:ta: tunaeya:ka:na:ta:
 kota: ipikita: panake some hala:me. Amba: ekita:
 pulu hata: panakeeki a:pa:la:me.

¹⁸ Doeki paeyaota: Koda:ma: peala:me. Ko-
 tota: ipikana:ma: Ketiso pa:ta: yama: nikita: ipika:
 a:nda: tunkuliki wanda:hali topo pea yankeke-
 manu hamono la:la:me. Kutupa nikana:ma: man-
 dane wanda:hali ipika: yankeke au laamono koto
 e tieke ka:la:me. ¹⁹ Nikana:ma: waloloma: ekita:
 Koda:ma:ta: wanda:hali paeyaota: Ketiso pa:ta:
 yama: ipika: yankeke au laala: ekina: aloma:me.
 Koda:ma:ta: iki pi yokaalu puluekema: ika: hoke
 hau na yata:pea:me. Kutupa ipikana:ma:ta: mo

wanda:hali ipika: yankekemanu au lao hala: pita:
 niki pa:ta: la kia:me. ²⁰ Koto ekina: ameta: niki
 do Ketisona: pi lawaaso handa:e. Koda: niki pa:ta:
 yama: ipika: homu toluma: wi la:la:eki kone pen-
 eme yaasa:me. Nikana:ma:ta: Ketisona: pi laaso
 hata: wi aloma: ekita: dupae. Koda:ma: iki a:nda:
 tunkuliki wanda:hali halemeeki topo peao ipika:
 yankeke au laena: lapee lo haloma:me. ²¹ Ketiso
 pa:ta: hoke hau ma:nda: na wia:pate kone nika:
 epeke hau peaaso hata: Koda:ma: ipikita: nika:
 hoke hau putupa: mina: leekeme. Pa ekipeke
 nikana:ma: ipiki amele tunaasota: mo Koda:na:
 tikitiki pa:la:eki putu pomono yeke pa:la:me.

6

¹ Koto ekina: nikana:ma: Koda: amele e pokaasoma:
 tapake hata: iki Koda:na: a:ta:ma: homa tamba:
 mina:la:eki meleme wanda:hali pa:ta:ta: do meleme
 hauta: na hoeyaapa:peke laa honke aloma:me. ² Do
 Koda:ma: ala:eki opie.

Mo iki pa:ta: ta:na: pa:la:eki walo pua: nate
 epeeketa: Ima: iki opua:me.

Mo iki petelolo pua: nate opolo epeeketa: Ima: iki
 tamba: mua:me laa la:la:me.

Opie. Do nate leketa: ota: Koda:na: ana: pa:la:eki
 mulu peleme nate lekee. Ame do nateta: iki petelo
 pa:la: natee.

³ Nikana:ma:ta: ma:nda:ma: nika: pokoloma:
 ena: ata:ka: pa:la:eki ma:nda: na handa: wina:e
 hone uluma:me. Koto ekina: nikana:ma:ta:
 mandane wanda:halina: pota:na: ma:nda:
 hala:mba: liaena: ala:ta: ma:nda: uluekema: na
 taapo haloma:me. ⁴ Kotoeki na pikita: nika:

pitoloma: hau paeyao pa:ta:ta: nikita: Koda:na:
 e pokaasoma: haliwekie laa dupa peneme yao
 haloma:me. Mo walolo hata: ka:nda:ma: homa:la:
 ekimanu make tanda tieke pa:la: ekimanu make
 mamatala: ekimanu pa:ta: make ki hone na wiki
 homu pea yu wia hao haloma:me. ⁵ Nikita:
 yombua baeme ekimanu make dipula mea
 lopaeme ekimanu make nate ma:nda: nina:
 wanda:hali wopuma: mineke pankolo hata: niki
 hopiliaaso hata: hoke tetopiki pimanu wopu
 lememe. Kutupa make haka:ta:pao e pokoma:
 ekimanu make u na poluma: ekimanu make
 ne na noma:eki make wopu pua:me. ⁶ Kutupa
 nika: tikitiki piki hau puma: ekima: make nika:
 hone manuma: make nika: homu pea yu wia
 haoma: ekima: make homu pitolo puki haloma:
 ekima: make paeyaoma:ta: nikita: Koda:na: e
 pokaasoma: haliwekie laa waloma:me. Kotota:
 nika: ota: pukima: homoma: ekima: make Holi
 Sipitidima: make ⁷ mo ota: pi waloma: ekima:
 make Koda:na: honkopuma: make paeyaoma:
 puma:me. Nikana:ma:ta: nika: tikitiki piki hau
 pita:la: ekita: mo a:nda: pita:la: kolepe a:ndeli pita:
 hanka: yaapoma: handa:la:me. ⁸ Nate ma:nda:
 nina:ta: niki pa:ta: yeiya: laasa: hau pu haleme
 make yaala: peaasa: hau make pu halememe.
 Kutupa make kitata pu haleme make nika: biki
 mea mina:liao halememe. Kutupa make nikita:
 yayapiki pi lo haleme haliwekie lo halemepate
 nikana:ma:ta: ota: pi homeke lo haloma:me.
⁹ Nikita: hone na wiki nono pelemepate nikita:
 paeyaoma: hone wilimime. Nikita: homelememe
 lo halemepate pa haloma: ekita: ika: hone

wilimime. Nikita: panisi peao halemepate kone niki homomono na lilimime. ¹⁰ Nikita: puki hoeyao halemepate hoto paeyao ta:na:ma: homoloma:me. Nikita: nate hali hake nono poloma:pate nikana:ma:ta: mandane wanda:hali wopu hamoko haena: aloma:me. Nikita: ala:ta: ma:nda: na wia hake nono poloma:pate nikita: ala:ta: ala:ta: paeyao ana:na: kone wia haloma:me.

¹¹ Kotindi haleme yankeke tonuo. Nikana:ma: nikina: iki pa:ta: pa ka:la:pa: tapao ota: la kuma:me. Nikana:ma:ta: nika: puki manuta: iki pa:ta: anekema: ku haloma:me. ¹² Nikana:ma:ta: niki pukimanu iki pa:ta: na a:mbo haloma:pate kone pa ikana:ma:ta: ika: pukimanu niki pa:ta: a:mbo halememe. ¹³ Ameta: Ima: ikita: yaka wekiwandiki tupa: leke iki pa:ta: pi alome. Nikana:ma: iki pa:ta: pukima: homoloma: tupa: ikana:ma: make ika: pukima: homelemeeki niki pa:ta: wala:pee. Ika: pukimanu anekema: lomba:pa:peke.

Pi na miki tapakena: hauna: kinki pita:la:eki

¹⁴ Mo hone na tulaleme wanda:hali ameḷe apa:tao e pokuluekema: na taapa:peke. Pa ekipeke iki ota: ta:ma:ni pea:peke na ya:la:me. Tikitiki hau pita:la:eki pita: ata:ka: piki hau pita:la:eki yaapota: ekipa yankeke hapeke ya:la:pe. Paa pa:la:eki pita: timba: la:la:eki yaapota: ekipa apa:tao hapeke ya:la:pe. ¹⁵ Kutupa Ketiso pita: Sadani yaapoma:ta: ekipa homeke hone wia:peke ya:la:pe. Mo hone tulaala: some pita: mo hone na tulaala: some yaapo ipilika:ta: hando hau pitelepe ekita: homeke hau pelepepe. ¹⁶ Mo Koda:na: tembolota: mo pi na miki wanda:halina: toopi ti wepia ula: alemanu

yaapota: ekipa hone homeke wia:peke ya:la:pe. Pa ekipeke. Nikita: mo da:ta hao hala: Koda:na: tembolo da haloma:me. Koda: ipikana:ma: leeke tupa:ta: dupae.

Yaka data: yaka wanda:hali ameḷe wepulueke. Kutupa iki ameḷe hao halueke. Ita: ika: Koda: halueke. Kutupa ikita: yaka wanda:hali halimikie leekeme.

¹⁷ Koto ekina: mo Tekehalima: aloṭa: Ikana:ma: mo wanda:hali mina:pa:lao iki ameḷe putupa: alu pea hapa:peke. Mo haipiki haumanu pa:ta: nindi pea haluekema: taapa:peke. Kutu pimika:na:ta: Ima: iki handa: mulueke.

¹⁸ Ita: ika: Apa: halueke. Kutupa ikita: yaka wekiwandiki halimikie. Dota: Aneke Tekehalima: alome la:la:me.

7

¹ Yaka pukipiki yankeke tonuo do la: ula: pi manuta: niki pa:ta: la:la:me. Koto ekina:ta: mo nika: loke puki yaapo hai peaapeke ekimanu pa:ta:ta: yako pea hamana:e. Kutupa nika: Koda: pa:ta: paala:ma: homa:la: hauma: ota: niki yako pea hamana:e.

Polona: ta:na: pa:la:eki

² Ika: puki pa:ta:manu nika: da panda: wepiapee. Nikana:ma:ta: ma:nda: pa:ta: hoke hau na poloma:me. Nikana:ma:ta: ma:nda: tekipuleke na laoma:me. Kutupa ma:nda: pa:ta: imeke peaake pimanu laa ipika: alemanu muluekema: na taapoma:me. ³ Ima: doeki alo ekita: ikana:ma: hoke hau pelememe laa maleke litolo na loa:me. Ima: amba: titina: loa: tupa: ikita: niki pa:ta:

yole pelemeeki yalota: nika: temokota: hoto paeyao iki ameḷe mandakena: haloma:me. Niki pa haloma: dina: make homoloma: dina: make loa:me. ⁴ Ima:ta: ikita: ana: pa:la:me hone ulume. Ima:ta: ika: piteleme hauna: ta:na:ma: homa:la:eki minolome. Nika: ka:nda:ma: homoloma: ekimanu pa:ta:ta: Ita: hali au la hata: honkopu haasa: ekima: tumbu hala:me. Ita: ta:na: pa:la: ekima: tumbaa ankou ala:me. ⁵ Mo Ma:sedonia opolo poma: dina: maketa: nikita: hoto ota: na pituma:me. Ka:nda: paeyao manuta: tumbulu baeyekeme. Ma:nda: ameḷe ape ala:eki make nika: pukimanu pa:ta:ta: paala: pa:la: ekimanu make pitia:me. ⁶ Pate mo puki hoela: wanda:hali honkopu hawao hala: Koda:ma:ta: mo Taitasi epolo pia: ekima: niki honkopu hawaya:me. ⁷ Mo ipiki epolo pia: ekima: homeke niki ta:na:ma: na homa: tiaya:pate pa mo ikana:ma: ipiki honkopu hawaemeeki a:pa la kia: ekima: make niki ta:na:ma: homa: tiaya:me. Ipikana:ma:ta: ikana:ma: I handawee laa we pambelememe laata: ikana:ma: ota: hokeeki puma:me laa kelepeleme ekina: make mo Ina: taḷuekema: tikitiki yao halemeeki make paeyao a:pa la kia:me. Koto ekina: ameta: Ita: ta:na: tieke ota: wopu pa:la:me.

⁸ Mo yaka tapaowa: tameiya:ma: iki ka:nda:ma: homaeya:ka:na:ta: Ima: laawa:me laa a:ta:e pi na alome. Mo tameiya:ma: iki nate ma:nda: nina: ka:nda:ma: homawa:eki handoa: dina:ta: Ima: a:ta:ma: homolo pua:me. ⁹ Pate ameta: Ita: ta:na:ma: homolome. Iki a:ta:ma: homa: tiawa: ekina: dia:ya:la:pate pa mo ika: homeme ka:nda:ma:ta: ika: haumanu topo peaya: ekina:

loa:me. Koto ka:nda:ma: homa:la: ekita: Koda:ma: peaya:eki yalo nikana:ma: iki na hoeyaoma:me.
¹⁰ Pa ekipeke mo Koda:ma: homo tiaasa: ka:nda:ma:ta: puki topo peasa:eki mea ipulu hata: da:ta:monoyeke pa:ta:la:la:eki pa:ta: hatuku pula:mee. Koto ekina:ta: ma:nda:ma: koto pa:ta:ta: I hoeyaasa: ekie pi ma:nda: lapeke na ya:la:me. Pate do kenkena: hau pa:ta: ipula: ka:nda:ma:ta: homa:la:eki handa: u hala:me.
¹¹ Koda:ma: do ika: ka:nda:ma: homemeeki pa:ta: yama: pa:la:eki handa:pe. Titina:ta: ika: bu alo hata: ai koto kone ika: peleme hoke haumanu tikitiki yamena: la:la:me. Kutaata: ika: pimi hoke hau manuta: ameta: ota: mina:pa:laloma:me laa waluekema: hone wopu witeleme ekina: make iki epeaala:ma: handa:pe. A:pa:e. Ameta: topo wopu pea pimika:ta:me. Ikana:ma:ta: mo ata:ka: peaaseke mineke panka:la: hau make puki yoka: miniki hasa: hau make pea pimika:ta:me. Ota: aloma: epeke honemanu witolo hata: puki wopu wia pimika:ta:me. Kutupata: hoke hau ai koto kone panisi pealuekema: tikitiki yao hata: pimika:ta:me. Koto peleme ekita: mo amba: putia epoloma: hau paeyao pa:ta:ta: ikita: ata:ka: na piki wanda:halie laa wala:la:eki handolome.

¹² Koto ekina:ta: Ima: mo tameiya: laowa: ekita: mo hoke hau pia: somena: o hoke hau pa:la:ma: lea: somena: na laawa:me. Kotoeki na pikita: Koda:na: leke popelekena: mo ikana:ma: niki pa:ta: pukima: homelemeeki iki pa:ta: kone peneme yaaluekema: pua:me. ¹³ Koto ekina: yeketa: nikita: honkopu hawaememe. Kotoeki homeke dia:ya:la:pate pa ikana:ma: Taitasi ta:na:ma: homo

tiaemeke handaa ipikana:ma: iki pa:ta: ta:na: wopu homea:me. Nikana:ma: kutu pia:eki handolo hata: niki make ta:na: tieke wopu pia:me. ¹⁴ Ima:ta: ipiki pa:ta: ika: pi lawaowa:me. Kutupa ikana:ma:ta: Ita: na olopuniano lememe. Nikana:ma:ta: iki pa:ta:ta: ota: pi homeke homeke laa kuma:me. Koto tupa: koneta: nikana:ma: Taitasi pa:ta: ika: pi lawaoma: ekita: ota:ekie laa handa: ula:me. ¹⁵ Koto ekina:ta: ipikana:ma: iki pa:ta: pukima: homa:la: ekita: honkopu hao daeyatia pula:me. Mo ikana:ma: ipika: walea: ekimanu koto kone opua pimime. Kutupa make ikana:ma: ipiki paala:ma: make pututuma: make homolo hata: handa: mimi ekina: make loa:me. ¹⁶ Ita: ika:na: ti laapeke ya:ka:ta:me hone witolo hata: ta:na: tieke wopu pa:la:me.

8

Ketiso hau pea hala:la:eki

¹ Nika: kame tonuo nika: honema:ta: mo Koda:na: a:ta:ma: homa tamba: mina:la: ekita: mo Ma:sedonia siosimanu pa:ta: hala:la:eki ikana:ma: hone uemena: hone pa:la:me. ² Mo wanda:halita: ika: mutia peme ka:nda: manuma:ta: ota: hoke tupa: la handea:pate ika: ta:na:ma: homeme ekita: ota: tieke aneke yaeyeke handaa ikita: natehali wanda:hali hata: kone ika: alemanu pa haleme ekita: ota: ankulake hau pimime. ³ Ima: iki pa:ta: ota: pi alo ekita: ika: haleme ekita: ota: hala:peke ya:la: tupa: make ota: haka:ta:pake tupa: make halememe. Ika: hone lombei peake tupa:ta: ⁴ mo Diudia da kenke pa:ta: haleme Koda:na: wanda:hali tamba: mina:la:eki pa:ta: ikana:ma:

make tamba: mina:la:eki pa peomonope laa niki pa:ta: honke tieke lememe. ⁵ Kutu pimi hauma:ta: nikana:ma: pina: lawee laa hone uma: ekita: ota: ankulao pimime. Titina:ta: iki kone Koda: pa:ta: halememe. Kutupata: Koda:na: hone pa:la:eki pa:ta: yama:ta: ikita: niki pa:ta: make kimime.

⁶ Koto ekina: nikana:ma: do e kini pia: some Taitasi pa:ta: do ta:ta: ma:nda: piki pukima: homa:la: e ikana:ma: paeyamena:yeke tamba: mu hapeke laa honke loma:me. ⁷ Ikita: ika: wia halemeeeki paeyao pa:ta:ta: hamoko halememe. Ika: hone tulaasemeeki pa:ta: make pi aleme pa:ta: make hone witelemeeki pa:ta: make ika: ai koto kone tamba: muluekema: hone witeleme pa:ta: make kutupa niki pa:ta: pukima: homeleme ekima: make loa:me. Koto ekina:ta: nika: hone pa:la: ekita: ikana:ma: do pukima: homa:la: ekina: e poka:la: pa:ta: ta:na:ma: homolo hata: haka:ta: pao mandaneeki pa haloemena:yeke loa:me

⁸ Ima:ta: mana: pimanu ma:nda: na lo witolome. Pate mo mandane wanda:halima: ai tamba: muluekema: hone witelemeeki waloloeki pa:ta: yama: Ima: ika: pukima: homeleme ekita: ekipape la handuluekema: pitolome. ⁹ Ikana:ma:ta: nika: Tekehali Yesu Ketisona: a:ta:ma: homa tamba: mina:la: ekita: hone wilimime. Ipikita: hamoko tieke hayekepate iki tamba: muluekema: yeke ipikita: nate hali au leekeme. Kotota: ipika: natehali au leeke ekima: iki hamoko hawaluekema: pa:la:me.

¹⁰ Ya honema:ta: mo hande paeya: bapina: kini pimi ekita: ame do paeyaasota: a:pa:la:me hone witolome. Tamba: muluekema: homeke

dia:ya:la:pate pa puluekema: hone witelemeeki
 make ikita: titina: amba:la:e. ¹¹ Koto ekina:ta: ame
 tiao ika: kini pimieki ai paeyaapee. Mo ta:na:ma:
 homolo hata: dupa pulumeke laa la: wimi tupa:
 kone paeyaaluekema: make ai paeyaalumeke laa
 hone wipee. Kutupa make ame do wia hale-
 meeki pita: pipee. ¹² Ikita: ta:na:ma: homolo ai
 haluekema: hone wimika:na:ta: kota: Koda:ma:ta:
 mo ika: pa haluekema: wia haleme aleta: milieke.
 Pate mo na wia haleme alena: dia:me.

¹³⁻¹⁴ Mandane wanda:hali ika: ka:nda:manu
 yapa: peaaso hata: ikita: ka:nda:ma: homaasome
 laa na loa:pate pa ameta: ikita: ala:ta: ala:ta:
 wopu wia halemeke handaa mo dia:ya:la:
 wanda:hali tamba: mimika:na:ta: ota: ana:
 pa:la:me. Kutupa nate ma:nda: a:nda: iki
 dia:ya:ka:na:ta: mo wanda:halima:ta: ika:
 anekema: wia haemeka:na:ta: iki make tamba:
 milieke. Dupita:la: ekima:ta: telipuna:ta: ana:
 sikina: tamba: mina:la:me. ¹⁵ Koto ekina: mo
 Baiboloma: alota: Mo aneke hapu mombelea:
 someta: lombeipiki tupa: na wia haya:me. Kutupa
 mo hosiki siki mombelea: someta: ota: dia:ya:la:
 tupa: na wia haya:me la:la:me.

Taitasi pita: ipika: yankeke tonu

¹⁶ Nikana:ma: iki tamba: muluekema: hone
 wopu uluma: tupa: Koda:ma: Taitasi mea hone
 wopu utiala: ekina: Koda: pa:ta: keiyae aloma:me.

¹⁷ Nikana:ma: ipiki pa:ta: nikana:ma: polena:e
 loma: ekita: opua ta:na:ma: homea:me. Koto
 loma: ekima: homeke dia:ya:la:pate ipika: honema:
 kone iki pa:ta: tamba: mulua: ipulueke hone wia:
 ekina: loma:me. ¹⁸ Ipiki yaapota: mo kame

ma:nda: ipikita: siosi paeyao pa:ta: ipika: mo pi seliapo wala:la: ekina: ota: epeke halie lo haleme kame tapaasoma:me. ¹⁹ Kutupa make ipikita: nikana:ma: do pukima: homa:la: ekina: e pokotia pominoloma: ale pa:ta: mandakena: pomiomono yeke mo siosi manuma: ma:leke lila:me. Do e pokoloma: ekina: teketa: mo Tekehalina: pa:ana: make mo nikita: tamba: muluekema: hone wopu witoloma:me laa waluekema: pitoloma:me.

²⁰ Nikita: do epeke pa kita:la:eki mea pominoloma: pa:ta: mandane wanda:halima: hambilikima: hambilikima: pea la la peaama:na:yeke leke wia hata: pitoloma:me. ²¹ Nika: hone homeke homeketa: ota: tikitiki hau homeke puluekema: hone witoloma:me. Ota: Koda:na: leke popelekena: homeke dia:ya:la:pate pa kenke wanda:halina: leke popelekena: make loa:me.

²² Koto ekina:ta: mo haliweki ame:le nika: kame taa tapaasoma: handa:e. Nikana:ma:ta: hoto paeyao ipiki la handoma:me. Pate ipikita: hoto paeyao tamba: muluekema: hone wopu ula:eki handa: uluma:me. Ipikana:ma: amba:ta: iki tamba: muluekema: hone wia:pate pa ameta: iki pa:ta: hone tulaala: ekima: ai tamba: muluekema: hone wopu wia hala:me. ²³ Taitasita: ipikita: yaka ta:ma:ni hata: iki tamba: muluekema: I yaapo e poko hala:me. Kutupa mo ipiki ame:le pula: mandane kame tonuta: do siosi manuna: bikina: ipula: hata:ta: Ketisona: biki daeyaena: la:la: tapakee. ²⁴ Ika: pukima: homa:la: ekita: mo tapake pa:ta: wala:pa:peke. Pa ekipeke mo siosi manuma: hone witolota: mo nikana:ma: ika: pi laoma: ekita: ota:

ya:ka:ta:me laa hone wina: loa:me.

9

Ketiso yankeke tonu tamba: mina:la:eki

¹ Mo Diudia da kenke pa:ta: haleme Koda:na: wanda:hali pa:ta: tapaala: tamba: mina:la: ekita: iki pa:ta: do laaso tameiya: tapapeketa: ti na pa:la:me.

² Pa ekipeke ikana:ma: tamba: muluekema: hone wopu wilimi ekita: Ima: hone ulume. Kutupa ika: piteleme ekita: mo Ma:sedonia wanda:hali pa:ta: Ima: pi la waloa:me. Mo wanda:hali pa:ta: alota: Mo Akaya haleme kame tonuma:ta: mo paeya: bapina: kini pea tamba: muluekema: tikitiki yao halememe laa loa:me. Ika: puluekema: ai hone wilimi ekima:ta: wopuna: hone u tialememe.

³ Koto ekina: ameta: Ima: do kamemanu tapaasome. Pa ekipeke mo nikana:ma: do hauna: ika: pi laoma: ekita: pa hameke pi loma:me hone wiaama:na: loa:me. Pate Ima: amba: loa: tupa:ta: ikita: ika: tamba: mina:la:eki manuma: tikitiki yao halememe loa:me. ⁴ Pate mo Ma:sedonia

wanda:halita: I ameḷe ipulu iki tikitiki yao na halemeeke handa: wimika:na:ta: kota: nikita: ota: pulu pimime laa ekipiki yaala:ma: homuluma:pe. Ika: yaala: pulu pa:la:eki make loa:me. ⁵ Koto

ekina:ta: yaka honema:ta: do kame tonuma: amba:la kinki pulu ipulu mo ikana:ma: amba: la: wimi pa hameke hala:la: ekina: tikitiki yamena: tapaowa:me. Kutupa I opolo epoa:ka:na:ta: tikitiki yao wiemena: loa:me. Kutu pimika:na:ta: ikana:ma: haleleme ekita: mo ika: hone pa:la: ekima: kone halelememe laa walieke. Ma:nda:ma: pia:pa:peke la:la: ekina: dia:me loa:me.

⁶ Hone wipée. Mo hande wae alemanu wopu na noka:pa:la: halima:ta: napeke hosiki siki mu hala:pate mo wae ale aneke hapu noka:pa:la: halima:ta: napeke tieke mu hala:me. ⁷ Koto ekina: iki homeke homekema: dupiki halueke laa leme tupa: hala:peke ya:la:me. Haluekema: hosiki ka:nda:ma: homolo hata: o do e poka:la:eki mina:pa:lapeke na ya:la:me laa alo hata: dia:me Pa ekipeke Koda:ma:ta: mo ta:na:ma: homolo hata: hala:la: some pa:ta:ta: pukima: homa:la:me. ⁸ Kutupa Koda:ma:ta: ika: dia:ya: tupa:ta: ota: haka:ta:pao wopu kuluekema: aneke hali hala:me. Pa ekipeke iki dia:ya:la: ale ana:na: wia hamena:yeke make mo mandane epeke haumanu pa:ta:la:la:eki ota: haka:ta:pao wia hamena:yeke make loa:me. ⁹ Kotota: mo Baiboloma: alota: Ipikana:ma: ipika: pa hameke hala:la: alemanu mo dia:ya:la: wanda:hali mina:yeke sasape pea:tiki pu hala:me.

Ipika: tikitiki pita:la: hauta: na paeyeke pa u halieke laa la:la:me.

¹⁰ Kutupa mo noka:pa:la: halina: wae ale halo hala: Koda:ma:ta: mo napeke ne make halo hala:me. Koto Koda:ma:ta: hoto paeyao mo ika: dia:ya:la: wae ale haka:ta:pao ku hata: ika: ma:nda: pa:ta: pa haleme hauna: opena: laa napeke tieke a:ena: la:lieke.

¹¹ Ipikana:ma:ta: ikana:ma: ta:na:ma: homolo hata: ika: ale mandaneeki pa halo hamena:yeke iki hamoko hawalieke. Kutu pimika:na:ta: mo ika: pa halelemeeki niki pa:ta: yama: minolo hata: wanda:hali wopuma: Koda: pa:ta: keiyae la:limikie. ¹² Do ikana:ma: pokeleme ema:ta:

Koda:na: wanda:halina: dia:ya:la:eki homeke na epeaasa:pate pa Koda: pa:ta: keiyae tieke ala: pi wopu lena: la:la:me ¹³ Kutupa do ika: pokeleme ema:ta: ika: epeke hau peneme yaaso hata: paeyaoma:ta: ikana:ma: Ketisona: Pi Seliapo oto pa:ta: haleme ekina: Koda:na: biki yeiya: lalimikie. Mo ikana:ma: ika: ta:na:ma: homolo hata: ale mandaneeki pa halo halemeeki iki ameḷe telipa make paeyao ameḷe putupeleme ekina: loa:me. ¹⁴ Koto ekina:ta: ikana:ma:ta: pukima: homa:la:eki tiekema: ikina: yeni peaalimikie. Pa ekipeke mo Koda:ma: iki pa:ta: ota: anekema: haka:ta:pake a:ta:ma: homa:la:eki ka:la: ekina: loa:me. ¹⁵ Niki paeyaoma: Koda: ipika: ota: au lapeke na yeke pa kita:la: ekina: ipiki pa:ta: keiyae lomana:e.

10

Poloma: ipika: ena: mape liekeeki

¹ Ita: Poloma: ya kone iki pa:ta: honke alome. Ita: hande iki ameḷe halo dina:ta: homu pea dete polopate iki mina:pa:lao papate halo dina:ta: tanda pola:me lo hala:ma: somema: loa:me. Ketisona: homu toloma: lita:la:eki pita: a:ta:ma: homolo hata: puki hala:la: ekima:ta: Ima: iki honke alota: ² I epoa:ka:na:ta: tanda piono na sutiaamena: yeke loa:me. Ima:ta: mo nikana:ma: kenkena: hone pa:la: hau pa:ta: yama: pitoloma:me laa aleme tapake pa:ta:ta: Ima: tanda pia:peke ya:la:me laa hone ulume. ³ Nikita: do kenkena: ota: haloma:pate nikita: kenkena: hone pa:la: hau pa:ta: yama: a:nda: na pitoloma:me. ⁴ Mo nikana:ma: a:nda: pitolo hata: wia haloma: kolepe a:ndeli manuta: do kenkena: ekima:

dia:ya:la:me. Pate mo hande honkopu hake a:nda: pape hoeyao haloma: Koda:na: wele wopupiki kolepe a:ndelima: pu haloma:me. Nikana:ma:ta: makeaaso ape ala: ekimanu hoeyao haloma:me. ⁵ Mo Koda: hone wiaapa:na: sa:sa: puluekema: mea tiao pu halemeeki paeyao nikana:ma: mea lopao haloma:me. Nikana:ma:ta: honemanu paeyao minaata: Ketisona: pi opua homu pina: lo haloma:me. ⁶ Kutupa ikana:ma: pi opua oto pa:ta: halimieki handa: wia paeyaalimi dina:ta: kota: mo pi opua oto pa:ta: na hao halimieki panisi pealuekema: nikita: tikitiki yao halumeke.

⁷ Ikana:ma:ta: mo ala:ta: ala:ta:na: hama: naneeki handelememe. Iki ameḷe ma:nda:ma: ipikita: Ketiso pa:ta: tunaalome ala: some hala:pe. Kota: ipikana:ma: ipika: hau pita:la:eki kone pa hone wina:e. Pa ekipeke ipikana:ma: pita:la: tupa: kone niki make Ketiso pa:ta: tunaaloma:me. ⁸ Kota: mo Tekehalima: niki ka:la: handeteke hala: ekina: pi tieke lawa:pate Ita: yaala: na pa:la:me. Iki na hoeyake mea daeyamono ka:la: handeteke hala: ekina: loa:me. ⁹ Mo yaka tameiya: manuma:ta: iki paala: tiaasa:eki handoemena: hone na ulume. ¹⁰ Ma:nda:ma:ta: Ina: do la:lieke. Polona: tameiya: manuta: tanda pea honkopu hala:pate pa mo ipika: loke piti niki ameḷe hala: dina:ta: ipikita: dete pea ipika: pi manuta: teke na ula:me laa lelieke. ¹¹ Koto ala: somema:ta: dupa hone wia:peke ya:la:me. Mo nikita: papate hata: tameiya:na: laasoma:eki pita: mo iki ameḷe hata: pulu poloma:eki yaapo pa:ta:ta: eki ma:nda: ta:ta: na pa:la:me hone wia:peke ya:la:me.

¹² Ota: ya:la:pate nikana:ma:ta: mo niki

dupoloma:me o nika: kone mo ikita: manda haloma:me laa lo haleme tapake pa:ta: na yola: pamboloma:ta: pa iki ota: hoke ana: na piki haliwekie. Ikana:ma:ta: ika: halemeeki tomo muluekema: ika: hone pa:la: tomo mina:la: ale wepia maka mea handolo hata: dupiki somee laa lo halememe. Kutu pu halemepate ¹³ nikana:ma: nika: hakoko litoloma: ekita: tomo ula:eki na ankulalumeke. Mo Koda:ma: nika: e tikitiki yaala: tomo taapu halieke. Do ekita: mo iki ame_{le} nikana:ma: pokoloma: e make apa:taasa:me. ¹⁴ Kutupa ikita: koto tomo taapu haleme ekina:ta: nikita: koto tomo mina:pa:lao mopate leke na poma:me. Mo iki pa:ta: hande Ketisona: Pi Seliapo mea epoma: dina: loa:me. ¹⁵ Koto ekina:ta: nikana:ma:ta: mo Koda:ma: nika: tomo wia yekeeki ankulao mopate leke pokeme tapakena: ena: hakoko na litoloma:me. Kotoeki na pikita: nikana:ma: hone witoloma: ekita: ika: hone tulaaseme ekita: daetolo hata: iki ame_{le} e wopu pokuluekema: hone wopu witoloma:me. Koto ekita: mo Koda:ma: la: ula: tomo pa:ta: hoto paeyao hata: pokomono loa:me. ¹⁶ Kutu paata: nikana:ma: mo Pi Seliapota: mo papate hala: tutu ma:nda: pa:ta: walolo hata: mo hali ma:nda:na: amba: poka: ena: kenke pa:ta: hakoko na liomono yeke loa:me.

¹⁷ Pate mo Baiboloma: alota: Ma:nda: epima: pi latia pomulueke hone wia:ka:na:ta: kota: ota: Koda:ma: pa:la: ekina: pi latia pomua:peke ya:la:me la:la:me. ¹⁸ Ma:nda:ma: Ita: epeke halie hone wita:la: ekima:ta: kota: ipikita: epeke hali dia:ya:la:pate pa mo Koda:ma: ipiki pa:ta: epeke

halie lea:ka:na:ta: kota: koto someta: ota: epeke
hali hala:me.

11

Polo pita: makeaaso aposolo haliweki

¹ Ikana:ma: Ita: hosiki hone wopu na wiki hake nono pimanu lono ai na kiake waleke siki kipe laa honke alome. ² Koda:ma: iki pa:ta: hone wopu witolo leke wia hala: tupa: Ima: make iki pa:ta: homeke hone wopu witolo hata: leke wia halome. Ikita: mo hande ma:nda:ma: hakopu na tunkuliki pa hala: moputali wandikima: handelememe. Kutupa Ima: koto wandikita: ota: hali homeke Ketisoma: kone mina: laa amba: la: ua:me. ³ Ika: hone manuta: hoeyaasa:eki manuma: mea bepola: ota: Ketiso pa:ta: homeke ala:ta: ma:nda: na taleke pukima: homelemeeki hoki walimikie laata: Ita: paala: pa:la:me. Mo hande ketona: hone wopu lenkene piki yayapiki pima: hande Ipa: makeaeyeke tupa: kone pilieke laa loa:me. ⁴ Pa ekipeke ikana:ma:ta: iki pa:ta: ma:nda: epima: a:pa mo Yesu ma:nda:na: wala:la: pita: pa ta:na:ma: homaa opu halememe. Mo nikana:ma: waloma: Yesuna: dia:me. Ikana:ma: mimi sipitidi pita: pi seliapo yaapota: ota: ta:ta: pa:la:me. Mo hande nikana:ma: mea epoma: Sipitidi pita: Pi Seliapo yaapo ota: dia:me.

⁵ Ima:ta: Ita: koto ika: mea a:meiyaaseme aposolo aleme haliweki ota: hosiki siki make oto pa:ta: halome hone na ulume. ⁶ Ita: ma:nda:ta: yaka pi alo pa:ta:ta: meimej lialopate pa mo hone witoloeke pa:ta:ta: ota: dia:me hone witolome.

Nikana:ma:ta: hau paeyao pa:ta:ta: koto ekita: peneme yatiki pu haloma:me.

⁷ Ima:ta: iki pa:ta: mo hande Koda:na: Pi Seliapo waloa: dina:ta: ikita: ota: ala:ta: ma:nda:siki make yenki kipe pi na loa:me. Iki ota: aneke wanda:hali au laluekema: yeke Ima:ta: ya kone homu pea lu mina:niaowa:me. Kotota: ata:ka: piki hau pua:pe.

⁸ Ima: iki tukiki pa:ta: e pokoa: dina:ta: mandane siosi manuma: Ita: yenki kimime. Ima:ta: iki tamba: muluekema:yeke mo wanda:halina: mani pake neke nono pua:me. ⁹ Kutupa iki ameḷe

haowa: natena:ta: I mani dia:yeketa: I tamba: mipe laa iki pa:ta: ka:nda: peaapeke honke na loa:me. Pa ekipeke mo Ma:sedonia nanema: epeme kame tonuma: I dia:ya:la: ale paeyao aneke mea a:paememe. Amba: pua: tupa: wetepe nina: make Ita: iki ka:nda: homaaluekema: na taa-pulueke. ¹⁰ Ketisona: ota: pi I pa:ta: pila:eki yalota: Ima: do yaka hakoko litolo pita: ota: koto Akaya kenke paeyao pa:ta:ta: na palueke laa pi la: witolome. ¹¹ Ima: do alo ekita: iki pukima: na homolome laa alope. Dia:me. Ima: iki pa:ta: pukima: homolo ekita: ota: Koda:ma: hone ula:me.

¹² Ima:ta: ame do pitolo ekita: ota: pa pitolo ombu halueke. Pa ekipeke mo koto mandane aposoloe lo haleme haliwekima: hakoko litolo hata: alota: Nikana:ma:ta: ikana:ma: pokeme tupa: kone pokoloma:me alemeeke sa:sa: puluekema: loa:me. ¹³ Koto haliwekita: ota: aposolo haliweki dia:me. Ikita: makeaaso aposolo haliweki hata: ika: pokeleme ena: yayapiki pi laata: ikita: Ketisona: ota: aposolo haliweki leke au lo hale-meme. ¹⁴ Kota: a:pa:la:ma: hone wopu wia:peke

na ya:la:me. Pa ekipeke Sadanima: kone ipikita: mo paapiki enisoloma: handeke nono pu hapeke ya:la:me. ¹⁵ Koto ekina:ta: ipika: pa hameke e pokaasa: haliwekima: iki make ota: tikitiki piki hauna: e pokaasa: haliweki hata: au lemeka:na:ta: kota: kotoeki hau tieke dia:me. Paetolo nate nina:ta: ika: pimi hauma: wala:la: yenki kone milimikie.

Polota: aposolo hata: mieke tandamanu

¹⁶ Ima: pa yaapo peao dupa dupa alome. Ma:nda:ma: Ita: hone na wiki halie hone wia:peke na ya:la:me. Pate ikana:ma: koto hone wimika:na:ta: kota: a:pa:la:me. Ima:ta: hosiki siki hauna: hakoko liono Ita: hone na wiki hali leke handa: mipee. ¹⁷ Kota: ame Ima: do alo ekita: Koda:ma: Ima: lono lolo pi dia:me. Dupiki hakoko litolo ekita: ota:e mo hone na wiki somema: ala: tupa: alome. ¹⁸ Kutu pa:la:pate kenke hauna: hakoko liteleme wanda:hali wopu halemeeki yalota: Ima: make homeke hau pulueke. ¹⁹ Ikita: lombei peao hone wopu wilimieki yalota: mo hone na wiki haliwekita: ta:na:ma: homa handa: mu halememe. ²⁰ Ikana:ma:ta: mo iki dupi dupi lo haleme haliweki make o iki teke puleke lao haleme haliweki make o iki hona:mao haleme o iki handa:niao haleme o iki kadapo ku haleme haliweki paeyao pa:ta: ta:na:ma: homolo hata: ika: pi opu halememe. ²¹ Nikana:ma:ta: kutupiki haumanu puluekema: doda:pikina: na puma:ta: laa loluekema: Ima: yaala: pa:la:me.

Pate ma:nda: epima: ala:ta: ma:nda:na: honkopu hao hakoko lulueke hone wia:ka:na:ta: kota: Ima: make hone na wiki some leke mandake

tupa: loluekema: ana:na: honkopu hao pea:peke ya:lieke. ²² Ikita: Hibulu ya:ka:ta:pe kota: I make lataa. Ikita: Isulai ya:ka:ta:pe kota: I make lataa. Ikita: Eipoloha:ma:na: tapake ya:ka:ta:pe kota: I make lataa. ²³ Ikita: Ketisona: e pokaaseme haliweki ya:ka:ta:pe kota: Ita: you hoke halima: leke nono pitolopate Ita: e pokaaso hali hata: iki lombei pealome. Ima:ta: lombei peaaso hata: oto honkopu hao e wopu pokolome. Ita: dipula da pa:ta:manu ota: lombei piki hoto eleke eleke mea pitaalememe. Ita: ota: lombei peake tupa: dopitama: yombelememe. Kutupa Ita: homa:la:eki tombona: teke pa:ta: ota: lombei piki natemanu mea:tiki polome. ²⁴ Mo Diu tapakema: Ita: hoto yunki hata:na: minaata: puma: hoto 39 peao I yombimime. ²⁵ Kutupa hoto tepota: mo Loma: haliwekima: dopitama: I yombimime. Kutupa hoto homeketa: toopima: I limime. Ita: hoto tepota: mo sisima kawasota: toopina: tulaaso yambolo hoeya:tiki pua:me. Kutupa hoto ma:nda:ta: ota: nate homekena: ma:nda:ma: I petelena: oni ikali manda pomua:me. ²⁶ Yaka wopu pomua:tiki pu haowa: pa:ta: manuta: I lia homaaluekema: mo ikali tieke tea: ekima: teke pa:ta: epea: make mo pake nala: haliwekima: make teke pa:ta: haememe. Mo Diu yankeke tonu pita: Diendaili tapake yaapoma:ta: I hoeyaaluekema: hone wimime. Mo daonimanu pa:ta: make hapu hayeke alemanu pa:ta: make dawala tieke manuna: make makeaaso yankeke tonu pa:ta: make ota: I hoeyaapeke alemanu teke pa:ta: hatiki pu haowa:me. ²⁷ Kutupa nate mandaneeki manuna:ta: honkopu paena: kone

e wopu pokoa:me. Hoto eleke eleke timba: naneta: e pokaaluekema: u na polua:me. Nate ma:nda: nina:ta: Ita: tea:ma: make ikali na:na:ma: make homoa:me. Ita: nate ma:nda: nina:ta: ne da dau wopu dia:yalo hata: pa haowa:me. ²⁸ Kutupa mandane haumanu wina: koneta: Ita: hoto paeyaota: mo siosi paeyao pa:ta: hone uluekema: I ota: tumbaala:me. ²⁹ Ma:nda: a:nda: damako pia:ka:na:ta: I make homeke tupa: damako pu halome. Ma:nda: a:nda: hoke hau pa:ta: mea lopaeya:ka:na:ta: kota: Ita: ya puki pa:ta: ka:nda:ma: homolome.

³⁰ Ima: hakoko lia:peke ya:ka:na:ta: kota: Ima: mo I damako pitoloeki wala:la: ale manuna: hakoko lionoe. ³¹ Koda: mo Tekehali Yesu Ketisona: Atekema:ta: Ima:ta: yayapiki pi na alome laa hone wita:la:me. Ipika: bikita: hoto paeyao mea a:meiyamana:e. ³² Ita: mo Damasikasi daoni pa:ta: haowa: dina:ta: mo kini Aletasi oto pa:ta: haya: kapomani halima:ta: I minina: alo hata: mo daoni pota: pa:ta:manu haliweki handeteke hao yapena: lea:me. ³³ Pate Ita: mo daoni pape tea:na: lombaemeke seto ka:ka:na: windo pa:ta: yama: baskede nuna: pita:paleke lopianiao ipika: kiki pa:ta: ka:la:pa:ta: pao pindipa poa:me.

12

Polona: upama: leke walea: ekimanu handee-keeki

¹ Ima:ta: do hauta: ota: teke ma:nda: na ula:pate kone ota: hakoko pa lia:peke ya:la:me. Ima: mo Tekehalima: kia: pa upama: leke handa:la: ekimanu pita: peneme yao walea: ekimanu

yaapona: pimanu ame lolueke. ² Ima: hone uluta: amba: paeya: bapi 14 haowa: dina:ta: Ketiso hali ma:nda:ta: oli ota: manda hala: hepeni nane pa:ta:la: mea pea:eki hone ulume. Do ekita: ota: pia:pe o pa upama: leke handea:pe laa I hone na ulupate Koda:ma: homeke hone ula:me. ³⁻⁴ Ima: yaapo peao paa alome. Koto halita: oli Pa:ta:daisi nane pa:ta:la: mea pea:me. Paa alome. Koto hauta: ota: pia:me laa make pa upama: handeke nono pia:pe laa Koda:ma: homeke hone ula:me. Kutupa koto pa:ta:ta: pima: lapeke na ya:la: ekimanu opia:me. Mo kenke halina: kake hambilikima: na layeke ekimanu loa:me. ⁵ Koto ekina:ta: Ima:ta: mo halina: pi lawalueke. Pate pa yaka kone yaka pi na lalueke. Kutu pulu pa:la:pate mo I damako piki hali haloeki wala:la:eki homeke pi lalueke.

⁶ Ima: pi lalueke hone ua:ka:na:ta: kota: Ita: hone na wiki some na halueke. Pa ekipeke. Koto pita: ota: pi homeke lolueke. Pate pi na lalueke. Kutupa ma:nda:ma: yaka pokoa: emanu handolota: yaka waloa: pimanu opitolo hata: Ita: dupiki somee laa lea:ka:na:ta: a:pa:la:pate pa ma:nda:ma: I pa:ta: anemone hone wita:la: ekita: I kipa:la:me.

Polona: lokena: mieke tanda

⁷ Koda:ma: I pa:ta: peneme yao ota: ta:ta: piki epeke haumanu walea: ekita: wopu handoa:me. Koto handoa:eki manuma: I manda meaama:na: mo ya loke pa:ta: ota: tanda tieke pa:la:eki ma:nda: kia:me. Mo ekima:ta: Ima: hakoko liaama:na: yeke Sadanima: I yombina: epena: lea:me. ⁸ Doeki mea bae laa lota: pitolo hata: Ima:ta: hoto tepona: Tekehali pa:ta: yeni pua:pate ⁹ ipika: hombo peaya:

ekita: dupa lea:me. Yaka a:ta:ma: homa tamba: mina:la: ekita: ana: pa:la:me. Pa ekipeke neke damako pele dina:ta: kota: yaka welena: ota: lombei pea tieke ula:me lea:me. Koto ekina:ta: mo yaka damako pa:la: ekimanu pa:ta: hakoko luluekema: Ita: ta:na: wopu pa:la:me. Pa ekipeke mo Ketisona: handeteke hala: welema: I handeteke hala:eki handuluekema: loa:me. ¹⁰ Koto ekina: Ima:ta: Ketisona:eki peaaso mo damako pa:la: ekima: make tetopiki pima: make ka:nda:piki ekima: make a:nda: lita:la: ekima: make mamatala: ekima: make Ita: pa ta:na: pa:la:me. Pa ekipeke Ita: damako polo dina:ta: honkopu hao halome.

Poloma: Kotindi tapake hone wotu wiekeeki

¹¹ Ita: hone na wiki halima: pita:la:eki leke pitolopate ikana:ma: Ima: kutu pono lelememe. Ikana:ma: ta:na:ma: homelemeeeki I pa:ta: ota: peneme yao wala:peke ya:la:me. Ita: biki na wiki hali yana: kone mo ika: leleme ta:ta:piki aposolo haliweki pa:ta:ta: ota: hau homekesiki kone oto pa:ta: na halome. ¹² Mo hande na handeke haumanu make ta:ta:piki haumanu make iki tukikina: peneme yaasota: Ita: ota: aposolo hali wala:la:me. Kutupiki haumanu pua: ekita: homuma: pua: ekina: loa:me. ¹³ Mo mandane siosi pa:ta: tamba: mua: tupa:ta: iki pa:ta: ekipiki homeke hau a:nda: na pua:pe. Hau homeketa: pa ika: manima: I tamba: muemena: laa ka:nda: na peaowa:me. A:ta:e. Do Ima: iki pa:ta: mandake hau na pua: ekita: ota: pa paeyawapee.

¹⁴ Ameta: hoto tepo peao iki handolo ipuluekema: tikitiki yaasopate iki pa:ta: honke ala:

ekimanu ma:nda: na pulueke. Ima:ta: ika: man-
 imanu hone na pa:la:pate ota: iki homeke yaka
 yankeke hamena: hone pa:la:me. Pa ekipeke weki
 wandikima: ika: apa: ama:na: dia:ya:la: alemanu
 na ana: laalo pa:la:pate apa: ama:ma:ta: ika: weki
 wandikina: dia:ya:la: ale ana: lawaapeke ya:la:me.
¹⁵ Koto ekina: yaka ta:na: pa:la: ekita: iki tamba:
 muluekema: yeketa: yaka wia halo ale paeyao
 make I kone make pa baalueke laata: I hone wopu
 pa:la:me. Ima:ta: iki pukima: wopu homolo ek-
 ina: yeke ikana:ma:ta: Ita: hosikima: kone puki
 kilimikipe.

¹⁶ Ima:ta: iki ka:nda: na peaowa:me laata:
 ikana:ma:ta: ota:e lelimikie. Pate ma:nda:ma:ta:
 Ita: makeaaso hata: ikita: yayapiki pi manuma:
 tamea:me laa lelieke. ¹⁷ Pate ekipa yaka:ta: mo
 Ima: pi mea epena: tapaowa: haliweki pa:ta: yama:
 iki teke puleke lawa:pe. ¹⁸ Ima:ta: Taitasi pue
 laa honke laata: ipiki ameḷe mo hande Ketiso
 kame ma:nda: make tapaowa:me. Ikana:ma:ta:
 Taitasima: iki teke puleke laeya:me lelimipe.
 Dikana:ma:ta: homeke hau teke peaata: ota:
 homeke tupa: popeke pa:la: haumanu na pupa:pe.

¹⁹ Mata:la:me. Hoto paeyaota: ika: leke
 popelekema: nikana:ma: nika: kone tamba:
 muluekema: pitoloma:me hone witolo
 pitelememe. Dia:me. Nikana:ma:ta: Koda:na:
 leke popelekema: hata: Ketisoma: niki pi lomono
 lolo pa:la: tupa: aloma:me. Kutupa nika: puki
 piki yankeke tonuo nikana:ma: pitoloma: hau
 paeyaota: iki tamba: muluekema: pitoloma:me.
²⁰ I koto pa:ta: opolo epoa:ka:na:ta: ikita: dupiki
 wanda:hali a:pa handulueke hone wia ipulua:pate

pa ikita: ta:ta:piki wanda:hali handulueke laa
 Ita: paala: pita:la:me. Kutupa make ikana:ma:
 Ita: dupiki some handulumeke hone wilimipate
 Ita: pa ta:ta: piki some handilimikie. I paala:
 pita:la: ekita: iki tukiki pa:ta:ta: ape ala: haumanu
 make ne tunkula:la: haumanu make mineke
 tieke panka:la: haumanu make pasa:tei pita:la:
 haumanu make yaala: peake haumanu make la
 la piki pimanu make manda: meaasa: haumanu
 make mamataasa: haumanu make paeyao handa:
 ulueke. ²¹ I paala: pita:la: ekita: I pa ipulua: dina:ta:
 yaka Koda:ma:ta: ika: leke popelekena: Ita: wenoko
 mealieke. Kutupa Ima:ta: mo amba: hoke hau
 pimi wanda:halita: ika: kikana: haumanu pimieki
 make ika: hoke hone wimi ekimanu make ika: loke
 apa:taasa: hoke haumanu pimi ekimanu hoki na
 walemeke ekina: Ima: e lolueke hone witolome.

13

Paeyaaso kinki pita:la: pimanu

¹ Ita: hoto tepo peao iki handolo ipuluekema:
 taapolome. Mo Baiboloma: la:la: tupa:ta:
 Ma:nda:ma: ketete pa:la:me lemeka:na:ta: kota:
 koto mo hali yaapo tepoma: a:nda: Ota:e
 Handoma:me pi alo wekitisi haemeka:na: homeke
 ana: pa:la:me la:la:me. ² Amba: hande hoto yaapo
 peao epoa: dina: la kua: ekita: ame papate halo
 dina:ta: paa lolueke. Iki ameḷe amba: hoke
 hau pimi wanda:hali make pa iki paeyao pa:ta:
 make Ima: alo pi dupa. I paa ipulua: dina:ta:
 ma:nda: epi a:nda: ipika: panisi mea:peke ekita:
 ota: paka:lao pua:peke na yelieke alome. ³ Mo
 Ketisoma: I pa:ta: yama: lo hala:me ekina: peneme

yaasa: ekita: ikana:ma: ota: ana:na: wia halimikie. Ipikana:ma: iki pa:ta: hau ma:nda: pia:ka:na:ta: ipikita: damako na pa:la:me. Kotoeki na pikita: ipikana:ma: iki tukiki pa:ta:manu ipika: honkopu walo hala:me. ⁴ Mo damako peaaso haena: kone ipikita: mo kotosina: lu homaeya:pate Koda:na: honkopuma:ta: ipikita: da:taa hao hala:me. Kutupa make ipiki ameḽe tunaaso hata: niki make damako poloma:pate pa iki ameḽe tukikina: hata: nikana:ma:ta: Koda:ma: Ketiso wele peaasa:eki ma:nda: putupa: meaata: ika: yankeke halumeke.

⁵ Ika: kone mo la handa:la:eki pa:ta: u moneaaso hata: ika: kone pi yokaalu pea:pa:peke. Do hauta: ika: ota: hone tulaasa:eki pa:ta: halemeo laa handa: uluekema: pea:pa:peke. Iki amba: ai na lopemeketa: kota: Yesu Ketisota: iki pa:ta: hala:me hone u hapa:peke aleo. ⁶ Ikana:ma: nikita: na lopo haloma:me laa hone uemena: yeke Ima: hone ti lao halome. ⁷ Ikana:ma: ata:ka: pikieki ma:nda: na puemena: laa nikana:ma: Koda: pa:ta: yeni pu haloma:me. Kota: nikita: mo la handa:la:eki lombei puma:me laa waluekema: dia:ya:la:me. Pate nikita: lopo hake nono piomono kone ikita: mo ota: tikitiki piki hau puemena: yeke loma:me. ⁸ Nikana:ma:ta: mo ota:eki pa:ta: a:nda:piki hau ma:nda: homeke pea:peke na ya:la:pate pa ipika:eki homeke pumana: loa:me. ⁹ Niki damako poloma: dina:ta: iki honkopu hao haleme ekima: nikita: ta:na: wopu pa:la:me. Koto ekina:ta: iki ota:eki a:nda: na piki wanda:hali hamena: nikana:ma: yeni pea:tiki pu haloma:me. ¹⁰ Koto ekina: yeketa: Ima: papate hata: doeki laasome. Pa ekipeke I opolo epoa:ka:na:ta: mo

Koda:ma: I ka:la: honkopu pita: hata: iki tandapiki tupa: na a:pa lolo polo tupa: loa:me. Do honkoputa: iki mea londa:laalo polo tupa: dia:ya:la:pate iki mea daeyaluekema: yeke loa:me.

Paeyaaso a:talo pimanu

¹¹ Koto ekina: ameta: yaka kame tonuo iki pa:ta: a:taloe alome. Eki a:nda: ota: na piki wanda:hali hamena: iki ota: honkopu hao hapa:peke. Yaka loa: honke pimanu opu hapa:peke. Ma:nda: ma:nda: ameḷe homeke hone u alualu pea:pa:peke. Puki lopaniaasa:eki pa:ta: hapa:peke. Kutupa mo pukima: homa:la:eki make puki lopaniaasa: ekina: Koda:ta: iki ameḷe halieke.

¹² Yankeke tonu pa:ta: ta:na:ma: homolo hata: kiki mina: alualu pea:pa:peke. Do Koda:na: wanda:hali paeyaoma: iki pa:ta: ika: a:talo pimanu tapaasememe.

¹³ Tekehali Yesu Ketisona: a:ta:ma: homa tamba: mina:la: ekima: make Koda:na: pukima: homa:la: ekima: make Holi Sipitidina: ta:ma:ni pita:la:eki paeyaoma:ta: iki ameḷe wina:e.

Sembeleke
The New Testament and Genesis in the Sembeleke
Language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Sembeleke
long Niugini

Copyright © 1991 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Sembeleke

Translation by: Ken Macnaughtan

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-10-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

554aa30a-6453-5c3b-a9c6-7635bc987776